

На основу члана 53. алинеја 8. Пословника Народне Скупштине Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број: 79/07) Законодавни одбор Народне Скупштине Републике Српске, на сједници одржаној 09. јуна 2009. године, утврдио је нови пречишћени текст Закона о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању инвалида („Службени гласник Републике Српске“, број: 98/04, 91/06, 12/09, 39/09) у којем је означен дан ступања на снагу наведеног закона.

Број: 02/4.3-1075 /09
Бања Лука, 12. 06. 2009. године

Предсједник
Законодавног одбора
Жељко Мирјанић с.р.

ЗАКОН
О ПРОФЕСИОНАЛНОЈ РЕХАБИЛИТАЦИЈИ,
ОСПОСОБЉАВАЊУ И ЗАПОШЉАВАЊУ ИНВАЛИДА
(Пречишћени текст)

I - ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређују се права, услови и поступак професионалне рехабилитације, оспособљавања и запошљавања лица с инвалидитетом и смањеном радном способношћу (у даљем тексту: инвалиди), оснивање организација и дјелатност установа, предузећа и других организација које се баве професионалном рехабилитацијом и запошљавањем инвалида, под општим и посебним условима.

II - ИНВАЛИДИТЕТ И СМАЊЕНА РАДНА СПОСОБНОСТ

Члан 2.

Инвалид, према овом закону, јесте свако лице код којег постоји тјелесно, чулно или ментално оштећење и ментална ретардација, које за посљедицу има трајну или привремено (на најмање 12 мјесеци) смањену могућност рада и задовољавања личних потреба у свакодневном животу.

Инвалид смањених радних способности је лице чији инвалидитет, у односу на способности лица без инвалидитета једнаке или сличне животне доби, једнаког или сличног образовања, у једнаким или сличним условима рада, на једнаким или сличним пословима, има за посљедицу трајну или привремено (на најмање 12 мјесеци) смањену могућност радног оспособљавања и запослења на тржишту рада, под општим условима.

Изузетно, инвалидом се може сматрати и лице с инвалидитетом чији је радни учинак у границама очекиваног, ако се на основу смањених стварних и процијењених општих способности таквог лица оцијени да је то у интересу очувања његових тјелесних, чулних и менталних способности.

Члан 3.

У смислу одредаба члана 2. овог закона, инвалид смањених радних способности је:

1. лице с инвалидитетом, корисник новчане накнаде, које је то право остварило на основу прописа о социјалној заштити,
2. лице с професионалном неспособношћу за рад, према прописима о пензијском и инвалидском осигурању,
3. лице са инвалидитетом које је то право остварило према прописима о заштити војних и цивилних инвалида рата,
4. лице с тешкоћама у развоју и лице с већим тешкоћама у развоју, према прописима о социјалној заштити,
5. лице с инвалидитетом старије од 21 године које право на професионалну рехабилитацију или рад не може остварити према прописима из т. 1. до 4. овог члана.

Члан 4.

У погледу остваривања права из овог закона дискриминација на основу пола и полне оријентације је забрањена.

Члан 5.

Дискриминација по основу пола представља свако правно или фактичко, директно или индиректно разликовање, привилеговање, искључивање или ограничавање засновано на полу, због којег се појединцима или појединкама отежава или негира признање, уживање или остваривање људских права и слобода у политичком, образовном, економском, социјалном, културном, спортском, грађанском и сваком другом подручју јавног живота.

Директна дискриминација по основу пола постоји кад је лице било третирано, третира се или може бити третирано неповољније у односу на друго лице, у истој или сличној ситуацији, а на основу пола.

Индиректна дискриминација по основу пола постоји када привидно неутрална правна норма, критеријум или пракса једнака за све доведе у неповољан положај лице једног пола у поређењу са лицима другог пола.

Дозвољено је успостављање специјалних мјера, у циљу промовисања једнакости и равноправности полова и елиминације постојеће неравноправности, односно заштите полова по основу биолошког одређења.

Члан 6.

Инвалидитет и смањену радну способност лица из члана 3. т. 2. и 3. овог закона утврђује орган вјештачења Фонда за пензијско и инвалидско осигурање.

Инвалидитет и смањену радну способност лица из члана 3. т. 1., 4. и 5. овог закона у првом степену утврђује надлежни Центар за социјални рад, на основу налаза и мишљења органа вјештачења.

Поступак утврђивања инвалидитета и смањене радне способности покреће се на захтјев инвалида, односно његовог законског заступника или стараоца. Иницијативу за подношење захтјева за покретање тог поступка могу дати надлежни доктор медицине примарне здравствене заштите, родитељ, социјални радник, дефектолог, психолог и послодавац.

О жалби против првостепеног рјешења органа из става 2. овог члана одлучује министарство надлежно за социјалну заштиту.

Члан 7.

У поступку рјешавања о захтјеву за утврђивање инвалидитета и смањене радне способности, као и у поступку признавања права по овом закону примјењује се Закон о општем управном поступку.

III - ПРОФЕСИОНАЛНА РЕХАБИЛИТАЦИЈА И ОСПОСОБЉАВАЊЕ

Члан 8.

Инвалид има право на професионално оспособљавање и рехабилитацију (у даљем тексту: професионална рехабилитација) под општим условима, а ако је то потребно због врсте и тежине инвалидитета или успјешности рехабилитационог процеса, у посебним школама и установама за професионалну рехабилитацију, по прилагођеним или посебним програмима.

Професионалном рехабилитацијом под општим условима сматра се рехабилитација која се организује и изводи у редовном систему образовања.

Професионална рехабилитација обухвата сљедеће мјере и активности:

- утврђивање преосталих радних и општих способности,
- професионално информисање, савјетовање и процјену професионалних могућности,
- анализу тржишта рада, могућност запошљавања и укључивања у рад,
- процјену могућности извођења, развоја и усавршавања програма професионалног оспособљавања,
- радно оспособљавање, доквалификацију, преквалификацију и програме за одржавање и усавршавање радних и радно-социјалних вјештина и способности у раздобљу до запошљавања,
- информисање и савјетовање о помоћној технологији у учењу и раду,
- појединачне и заједничке програме за унапређење радно-социјалне укључености у заједницу,
- савјетодавне приједлоге о примјени различитих технологија и техника у учењу и раду, уз процјену могућности примјене,
- претпрофесионално учење, планирање и примјену одабране технологије,

- развој мотивације и оспособљавање лица с инвалидитетом у коришћењу одабране технологије,
- техничку помоћ, подршку, праћење и процјену резултата,
- информисање и подршку у изворима финансирања.

Трајање професионалне рехабилитације зависи од преосталих радних способности и сложености њеног организовања и извођења.

Професионалну рехабилитацију инвалида организује и изводи установа за професионалну рехабилитацију, средња школа или друго правно лице које испуњава услове за оспособљавање, прописане чланом 35. овог закона.

Практични дио оспособљавања за рад у току професионалне рехабилитације изводи се код послодавца, а изузетно у установи за професионалну рехабилитацију или у специјализованој образовној установи.

Члан 9.

О праву инвалида на професионалну рехабилитацију одлучују надлежни органи из члана 6. ст. 1. и 2. овог закона.

Поступак за признавање права из става 1. овог члана покреће се на приједлог субјеката из члана 13. став 1. тачка 1. овог закона и Завода за запошљавање за незапослене инвалиде и захтјевом инвалида, односно његовог законског заступника или стараоца. Уз захтјев се прилаже доказ о утврђеном инвалидитету и смањеној радној способности.

О жалби против првостепеног рјешења из става 1. овог члана одлучује министарство надлежно за социјалну заштиту.

Члан 10.

Инвалид доприноси својој професионалној рехабилитацији и запошљавању:

- бригом о свом школовању и стручном оспособљавању, зависно од својих могућности, склоности и способности,
- пријавом на оглас о запошљавању за послове за које испуњава предвиђене услове и које је у стању обављати, те прихватањем понуђеног запослења на таквим пословима,
- поштивањем радне и технолошке дисциплине током стручног оспособљавања и рада,
- сарадњом у питањима стручног оспособљавања и рада с љекаром, дефектологом, психологом, социјалним радником, правником, технологом и непосредно надређеним радником,
- прихватањем оправдане понуде промјене посла, односно распореда на друге одговарајуће послове због престанка потребе или немогућности обављања дотадашњих послова,
- стручним оспособљавањем током рада, по потреби и доквалификацијом и преквалификацијом, ради задржавања запослења.

IV - ЗАПОШЉАВАЊЕ И РАД ИНВАЛИДА

Услови запошљавања

1) Право на запошљавање

Члан 11.

Инвалиди имају право на запошљавање на тржишту рада под општим или посебним условима.

Право на запошљавање на тржишту рада под општим условима инвалиди остварују посредством служби за запошљавање, агенција и самостално под условима прописаним Законом о запошљавању („Службени гласник Републике Српске“, бр. 54/05 и 64/06).

Право на запошљавање под посебним условима имају инвалиди из члана 2. овог закона са најмање 40% инвалидности, лица са најмање 70% тјелесног оштећења и лица са лаком и умјереном менталном ретардацијом.

Инвалидност у смислу претходног става утврђује се према прописима о пензијском и инвалидском осигурању, прописима о социјалној заштити, а за војне и цивилне инвалиде рата по прописима који се односе на њих.

Под посебним условима из става 1. овог члана сматрају се услови који су прилагођени психофизичким и другим способностима инвалида.

Члан 12.

Право на запошљавање у смислу овог закона има инвалид код кога је утврђена преостала радна способност, а који није стекао услове за остваривање права на било коју врсту пензије, под условом да је радно оспособљен.

Ако се радно оспособљавање врши доквалификацијом или преквалификацијом инвалида ради запошљавања, тај вид радног оспособљавања може остварити инвалид који није навршио 55 година живота и који се, с обзиром на природу и врсту преостале радне способности, може оспособити за рад на одговарајућем послу с пуним радним временом, што утврђује стручни орган у складу са прописима о пензијско-инвалидском осигурању.

2) Средства за запошљавање инвалида

Члан 13.

Средства за запошљавање инвалида обезбјеђују:

1. Предузеће, односно орган или организација и друго физичко и правно лице, код којег је инвалид био у радном односу на дан утврђивања инвалидности, односно преостале радне способности - за инвалиде у радном односу.
2. Република Српска (у даљем тексту: Република), Завод за запошљавање, Републичка удружења послодаваца и Фонд за пензијско и инвалидско осигурање – за инвалиде који се на дан утврђивања инвалидности, односно преостале радне способности, нису налазили у радном односу.

Висину и начин обезбјеђења ових средстава и друге међусобне односе ови субјекти уређују уговором са субјектима који запошљавају инвалиде. У финансирању запошљавања инвалида могу учествовати и други правни субјекти

(коморе, фондови и сл.), као и грађани, а дио средстава дужна је обезбиједити и општина, односно град на чијем се подручју налази пребивалиште инвалида.

Члан 14.

Упућивање инвалида на запошљавање врши надлежни орган субјекта из става 1. тачке 1. претходног члана код којег је инвалид у радном односу, а Завод за запошљавање инвалиде који нису у радном односу.

3) Запошљавање инвалида под посебним условима

Члан 15.

Запошљавањем инвалида под посебним условима сматра се обавезно запошљавање инвалида у државним органима, јавним установама и предузећима у власништву Републике, која нису основана за запошљавање лица са инвалидитетом у складу са овим законом.

Запошљавање под посебним условима је запошљавање у установи, предузећу или заштитној радионици основаним ради запошљавања инвалида (у даљем тексту: заштитна радионица) који се на основу радних и општих способности не могу запослити на отвореном тржишту рада или одржати своје запослење уз примјену олакшица из члана 44. овог закона.

Запошљавањем под посебним условима сматра се и самозапошљавање (оснивање властитог предузећа и обављање самосталне дјелатности), те запошљавање у породичном предузећу.

4) Обавезно запошљавање инвалида

Члан 16.

Обавезним запошљавањем инвалида подразумијева се запошљавање инвалида у органима државне управе, органима правосуђа и другим државним органима, органима локалне управе, јавним службама, установама и фондовима, те предузећима у власништву или у већинском власништву Републике Српске.

Органи и друга лица из става 1. овог члана дужни су на одговарајућем радном мјесту, према властитом избору, у одговарајућим радним условима имати запослено:

- до 31. децембра 2005. најмање једно лице с инвалидитетом, на сваких 49 запослених,
- до 31. децембра 2006. најмање једно лице с инвалидитетом, на свака 32 запослена,
- до 31. децембра 2007. најмање једно лице с инвалидитетом, на свака 24 запослена,
- до 31. децембра 2008. најмање једно лице с инвалидитетом, на сваких 19 запослених,
- до 31. децембра 2009. најмање једно лице с инвалидитетом, на сваких 16 запослених.

Послодавац који подлијеже обавези из става 2. овога члана, а није испунио ту обавезу, дужан је сваког мјесеца приликом исплате плата уплаћивати у Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање лица с инвалидитетом посебан допринос у висини 0,2 % од исплаћене мјесечне бруто плате свих запослених.

Члан 17.

Послодавци који не подлијежу обавези запошљавања инвалида могу запошљавати та лица на одговарајуће послове у складу са овим законом и по том основу остварити одређене стимулансе и повластице.

Послодавац из става 1. овог члана дужан је, осим ако има запослен број инвалида из члана 16. става 2. овог закона, сваког мјесеца приликом исплате плата уплаћивати на рачун јавних прихода Републике Српске посебан допринос у висини 0,1% износа исплаћене мјесечне бруто плате свих запослених.

Контролу уплате доприноса из става 2. овог члана врши Пореска управа Републике Српске.

Уколико послодавци из става 1. овог члана запосле инвалиде, дужни су обезбиједити одговарајуће услове за њихов рад.

Министри надлежни за рад и социјалну заштиту донијеће правилник којим ће се утврдити радна мјеста и послови на којима, при запошљавању лица с инвалидитетом, уз задовољавање осталих потребних услова, предност имају лица са већим процентом инвалидности, односно тјелесног оштећења.

5) Предузећа и установе за запошљавање под посебним условима

Члан 18.

Запошљавањем инвалида под посебним условим подразумијева се запошљавање у установама и предузећима која су за те сврхе основана у складу са овим законом.

Као предузеће за запошљавање инвалида, у смислу овог закона, сматра се предузеће у коме је запослено најмање 51% инвалида, из чл. 11. и 12. овог закона и које испуњава услове одређене овим законом.

Предузећа за запошљавање инвалида у свом саставу могу имати капацитете за смјештај запослених инвалида.

Предузеће за запошљавање инвалида могу основати: Република, општина, односно јединице локалне самоуправе, предузеће, установа, као и друго правно лице и грађани Републике.

Страна правна и физичка лица могу оснивати предузећа у складу са овим законом, Законом о предузећима и Законом о страним улагањима.

Ако овим законом није другачије одређено, на оснивање и рад установа и предузећа из става 1. овог члана примјењују се прописи који важе за друге врсте установа и предузећа.

Члан 19.

Код оснивања предузеће из претходног члана дужно је да правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста обезбиједи заступљеност инвалида у укупном броју радника у сразмјери из члана 18. став 2. овог закона.

На радна мјеста одређена за инвалиде, у смислу претходног става, не могу бити примана лица која не испуњавају услове из чл. 11. и 12. овог закона, као ни инвалиди који нису упућени на запослење након професионалне рехабилитације.

Члан 20.

Предузеће из члана 18. овог закона губи статус предузећа за запошљавање инвалида ако у току рада не одржава однос запослених утврђен том одредбом.

Члан 21.

Предузеће запошљава инвалиде без јавног оглашавања потребе за радницима.

Уколико за одређено радно мјесто, односно посао има више инвалида који испуњавају услове радног мјеста од броја извршилаца који се примају, предност утврђује орган који је упутио инвалиде, односно Завод за запошљавање - за инвалиде који су незапослени.

Члан 22.

Инвалиду коме је, с обзиром на врсту и степен инвалидности, битно отежано долажење на посао у предузеће може се обезбиједити да посао обавља код куће, уколико су обезбијеђени услови за такав рад.

Општим актом предузећа ближе се утврђују услови за рад, у смислу претходног става.

Члан 23.

Поред услова из члана 18. овог закона, предузеће мора имати одговарајуће просторије, опрему и стручне раднике потребне за обављање дјелатности на радном оспособљавању инвалида.

Ближе услове из претходног става, као и облик и садржај увјерења и евиденције из члана 34. овог закона, прописују министарство надлежно за послове рада, министарство надлежно за социјалну заштиту и министарство надлежно за послове образовања.

Поред послова из претходног става, надлежна министарства:

1. Путем заједничке комисије утврђују услове за почетак рада предузећа. У комисији мора бити најмање један члан, као представник организације инвалида на нивоу Републике.
2. Врше надзор над законитошћу рада предузећа, сваки у свом дјелокругу.

Члан 24.

У циљу обезбјеђења друштвеног утицаја на дјелатност предузећа у извршавању обавеза према инвалидима и органима и организацијама које упућују инвалиде на радно оспособљавање и њихово запошљавање, предузеће је дужно да статутом предвиди учешће органа и организација из члана 13. став 1. т. 1. и 2. овог закона у раду управног одбора, односно другог одговарајућег органа тог предузећа.

У циљу веће заштите инвалида који су запослени предузеће је дужно да статутом предвиди учешће најмање једног представника организација инвалида на нивоу Републике Српске у раду управног одбора, односно другог одговарајућег органа тог предузећа.

6) Заштитна радионица

Члан 25.

Заштитна радионица оснива се у сврху запошљавања и рада инвалида, као установа или предузеће.

Члан 26.

Заштитну радионицу могу појединачно или заједнички основати јединица локалне самоуправе, предузеће, удружење инвалида, удружење послодаваца, синдикат, хуманитарна организација, вјерска заједница или друго физичко и правно лице.

Ако су заштитну радионицу основала два или више оснивача, њихова међусобна права и обавезе уређују се актом о оснивању или уговором.

Члан 27.

Домаћи и страни послодавац може основати посебну радну јединицу за запошљавање инвалида.

Радна јединица за запошљавање инвалида, оствариће статус заштитне радионице ако запошљава најмање 51% инвалида у односу на укупан број радника у радној јединици, а најмање шест лица с инвалидитетом, те ако је актом послодавца основана као посебна обрачунска јединица.

У случају да радна јединица оствари статус заштитне радионице, на њу се примјењују одговарајуће одредбе овог закона или другог прописа о заштитним радионицама.

7) Радни центар

Члан 28.

Радни центар је, према овом закону, јавна установа која обезбјеђује рад инвалидима који се не могу запослити или одржати запосленост под општим или посебним условима или у заштитним радионицама.

Инвалидом из става 1. овог члана сматра се лице које не постиже радни учинак већи од 50% примјерен његовој доби, стручној спреми и условима рада.

Радни центар оснива се и ради радно-терапијских активности у оквиру хабилитације и рехабилитације инвалида.

Радни центар мора имати на раду најмање 80% инвалида у односу на број лица у радном односу.

Радни центар мора за свој рад испуњавати услове у погледу простора, опреме и стручних радника.

Услове за рад из претходног става правилником прописује министар надлежан за социјалну заштиту.

Члан 29.

Радни центар могу основати Република Српска и јединица локалне самоуправе.

Средства за рад радног центра обезбјеђују оснивач и Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида.

Радни центар може примати поклоне домаћих и страних физичких и правних лица.

Члан 30.

Инвалиду који се на основу радних и општих способности не може запослити и одржати запослење у посебним условима код послодавца или у заштитној радионици може се обезбиједити рад у радном центру.

Инвалид на раду у радном центру има положај корисника услуга.

Упућивање инвалида на рад у радни центар може захтијевати то лице, његов законски заступник, старалац или друго физичко и правно лице.

О раду инвалида у радном центру одлучује у првом степену центар за социјални рад, а у другом степену министарство надлежно за социјалну заштиту.

8) Самозапошљавање, запошљавање у породичној или самосталној дјелатности

Члан 31.

Запошљавањем под посебним условима инвалида сматра се и самозапошљавање, те запошљавање и рад у породичном предузећу или самосталној дјелатности.

Инвалид из става 1. овог члана и његов послодавац остварују права из овог закона, те права на олакшице и ослобађања предвиђена другим прописима, уз испуњавање услова прописаних чланом 54. овог закона.

9) Радни однос инвалида

Члан 32.

Инвалид заснива радни однос закључивањем уговора о раду или на други начин утврђен посебним прописима, чиме стиче сва права и обавезе по основу радног односа у складу са Законом о раду, другим прописима, колективним уговором и правилником о раду.

Члан 33.

Одредбе Закона о раду које се односе на раднике с професионалном неспособношћу за рад и с непосредном опасношћу од настанка инвалидности примјењују се и на инвалиде из чл. 2. и 3. овог закона.

Отказни рок због престанка радног односа, утврђен Законом о раду, инвалиду се додатно увећава за мјесец дана, осим ако је отказ скривило то лице.

Инвалид има право на плаћени годишњи одмор за сваку календарску годину у складу са Законом о раду и колективним уговорима.

Инвалид може радити ноћу, прековремено и у прерасподијељеном радном времену у складу с оцјеном надлежног органа који је утврдио инвалидитет и смањену радну способност.

Носилац обезбјеђења запошљавања из члана 13. став 1. т. 1. и 2. овог закона или друго физичко или правно лице може с послодавцем уговорити услове прилагођавања инвалида за рад у вези с радним мјестом, радним временом, дужином трајања и начином праћења прилагођавања, стручним надзором, оцјењивањем радних способности, сношењем трошкова прилагођавања и износом тих трошкова, те о другим међусобним односима.

V - ЕВИДЕНЦИЈА О ЗАПОСЛЕНИМ ИНВАЛИДИМА

Члан 34.

О инвалидима запосленим у складу са одредбама овог закона води се евиденција.

Евиденцију води Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида.

Садржај евиденције и начин њеног вођења правилником прописује министар надлежан за послове рада.

Послодавац је дужан Фонду достављати сљедеће податке о инвалидима који су код њега у радном односу:

- име, презиме и адреса пребивалишта,
- дан заснивања радног односа,
- доказ о испуњавању услова из чл. 11. и 12. овог закона, и
- дан престанка радног односа.

Сви статистички подаци, информације о броју лица која остварују права по овом закону, који се прикупљају, евидентирају и обрађују у надлежном државном органу и правном лицу морају бити приказани по полу.

Рок достављања података из става 4. овог члана је за инвалида у радном односу 60 дана од дана ступања на снагу овог закона, а за новозапосленог инвалида рок је 30 дана од дана почетка рада, односно од дана престанка радног односа.

VI - УСТАНОВА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНУ РЕХАБИЛИТАЦИЈУ

Члан 35.

Установа за професионалну рехабилитацију (у даљем тексту: установа) према овом закону јавна је установа основана у сврху организовања и извођења професионалне рехабилитације инвалида, према одредбама члана 8. става 2. овог закона.

Установу могу основати Република Српска и јединица локалне самоуправе.

Сагласност на акт о оснивању установе дају министарства надлежна за социјалну заштиту и послове образовања.

Установа мора испуњавати услове у погледу простора, опреме и стручних радника.

Услове за оснивање и рад из става 4. овог члана правилником прописују министри надлежни за социјалну заштиту и послове образовања.

Члан 36.

Статутом установе уређују се сва значајна питања везана уз организацију и рад установе, а нарочито: састав организације, састав и дјелокруг управног одбора, састав и дјелокруг стручног одбора, овлашћења директора, те положај и права инвалида за вријеме професионалне рехабилитације у установи.

Члан 37.

Средства за рад установе обезбјеђују оснивач и Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида.

Установа може остварити приходе и пружањем уговорених услуга корисницима, продајом производа насталих у току професионалне рехабилитације и од поклона и легата.

VII - ЗАЈЕДНИЧКЕ ОДРЕДБЕ

Члан 38.

Одлуком о оснивању и статутом установа и предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида уређује се питање оснивања, надлежности и овлашћења органа и других тијела која управљају и обезбјеђују друштвени интерес у тим установама и предузећима.

Органи и тијела из става 1. овог члана су:

1. управни одбор,
2. директор,
3. стручни одбор.

Органи и тијела из става 1. овог члана обезбиједиће и промовисати равноправну заступљеност по основу пола у управљању и одлучивању.

1) Управни одбор

Члан 39.

Радам установе, предузећа, заштитне радионице и радног центра управља управни одбор.

Број и састав чланова управног одбора утврђује се актом о оснивању или статутом.

Предсједника и чланове управног одбора именује оснивач.

Управни одбор именује се на вријеме од четири године.

Радам предузећа и заштитне радионице основане као предузеће управља се на начин прописан овим законом и Законом о предузећима.

Члан 40.

Управни одбор расправља и одлучује о свим питањима предвиђеним законом, актом о оснивању и статутом.

Рад управног одбора је јаван, осим када се расправља и одлучује о питањима везаним уз личне податке, као и о питањима и чињеницама чијим би изношењем у јавност могло доћи до nanoшења моралне, пословне и материјалне штете установи, предузећу, заштитној радионици или другом физичком и правном лицу.

Статутом се ближе утврђује у којим случајевима је искључена јавност.

2) Директор

Члан 41.

Директор организује и води рад и пословање, те представља и заступа установу, предузеће, заштитну радионицу и радни центар.

Директора именује управни одбор на вријеме од четири године, уз претходну сагласност оснивача. Исто лице може се поново именовати за директора.

За директора може бити именован држављанин Републике Српске и Босне и Херцеговине, који има високу стручну спрему и најмање пет година радног искуства у струци.

3) Стручни одбор

Члан 42.

Стручни одбор обавезно се оснива у установи и радном центру ако је број инвалида који се оспособљавају или раде већи од 15.

Дјелокруг, именовање и састав стручног одбора одређују се актом о оснивању или статутом.

Рад стручног одбора је затворен за јавност кад се расправља о личним стварима инвалида, као и у случајевима утврђеним статутом.

4) Одговорност за обавезе

Члан 43.

Установа, предузеће, заштитна радионица и радни центар одговарају за обавезе цијелом својом имовином.

Оснивачи субјеката из става 1. овог члана солидарно и неограничено одговарају за њихове обавезе.

VIII - ОЛАКШИЦЕ ПРИ ЗАПОШЉАВАЊУ ИНВАЛИДА

Члан 44.

Послодавац који запошљава инвалида има право на пореске олакшице утврђене пореским прописима, право на новчани стимуланс и на стимуланс предвиђен посебним уговором о запошљавању инвалида, склопљеним с Фондом за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида, Заводом за запошљавање, Фондом за пензијско и инвалидско осигурање, надлежном службом социјалне заштите, јединицом локалне самоуправе или с другим послодавцем (у даљем тексту: носилац обезбјеђења запошљавања). Ова права послодавцу припадају без обзира на то да ли је инвалид био претходно пријављен на евиденцији незапослених Завода за запошљавање.

Стимуланси из става 1. овог члана уговорени с носиоцем обезбјеђења запошљавања су: једнократна материјална давања, средства за прилагођавање радног мјеста и услова рада, кредитна средства по повољнијим условима намијењена куповини машина, опреме, алата или прибора потребног за запошљавање инвалида, те средства накнаде разлике због смањеног радног учинка или за суфинансирање дијела плате асистента (помагача у раду) инвалида у току рада.

1) Пореске, царинске и друге олакшице

Члан 45.

Предузеће за запошљавање инвалида, установа за професионалну рехабилитацију, заштитна радионица и радни центар ослобађају се плаћања пореза и царина у складу са пореским и царинским прописима.

Ослобађање од плаћања накнада за инфраструктуру субјекти из става 1. овог члана остварују у складу са прописима којима се утврђују те накнаде.

Члан 46.

Средства по основу ослобађања царина, пореза, и сл. у смислу претходног члана предузеће, заштитна радионица и радни центар воде посебно у књиговодству и та средства се могу користити само у следеће сврхе:

1. за проширење капацитета предузећа, као и оснивање нових предузећа за радно оспособљавање и запошљавање инвалида,
2. отварање нових радних мјеста,
3. увођење нове технологије,
4. побољшање стандарда инвалида,
5. по основу солидарности инвалида,
6. за рад организација инвалида на нивоу Републике и њихове заједничке организације.

Члан 47.

Предузеће, установа, заштитна радионица и радни центар плаћају комуналне услуге, телефонске услуге и трошкове електричне енергије под условима који важе за домаћинства.

Члан 48.

Предузеће, установа, заштитна радионица и радни центар, обрачунавају и плаћају доприносе на плате запослених инвалида и осталих запослених радника у складу са прописима који важе за запослене у другим предузећима.

Субјекти из става 1. овог члана имају право на поврат средстава уплаћених на име доприноса на плате запослених инвалида од стране Фонда за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида, на начин и у поступку утврђеним чланом 51. овог закона.

Члан 49.

Органи и друга правна лица из члана 16. став 1. овог закона дужни су 20% својих потреба за производима и производним услугама које производе и пружају предузећа за запошљавање инвалида задовољавати од ових предузећа, под условима који владају на тржишту.

Обим послова из претходног става регулише се уговором на почетку сваке календарске године.

2) Право на новчани стимуланс и враћање доприноса

Члан 50.

Послодавац који запосли незапосленог инвалида према одредбама овог закона, осим послодавца из члана 16. става 1. овог закона, има право на новчани стимуланс и враћање доприноса.

Новчани стимуланс из става 1. овог члана одређује се у висини годишњег доприноса уплаћеног на плату запосленог радника који ради на истим пословима на које се запошљава инвалид и одобрава се послодавцу приликом запошљавања инвалида у складу са уговором закљученим између послодавца и Фонда за професионалну рехабилитацију и запошљавање.

Право на враћање доприноса послодавац остварује само за запослене инвалиде са најмање 40 % инвалидности, лица са најмање 70 % тјелесног оштећења и лица са лаком и умјереном ретардацијом.

Члан 51.

Захтјев за враћање доприноса, послодавац подноси Фонду за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида. Уз захтјев се обавезно прилаже обрачун доприноса с подацима о инвалидима и о уплаћеним доприносима на плату за та лица, затим доказ да су за све раднике уплаћени ти доприноси, примјерци обрачуна плате инвалида, а први пут и докази о запошљавању и о инвалидитету.

Послодавац може захтјев за враћање средстава поднијети по истеку мјесеца или тромјесечја. Допринос се рефундира у року од 30 дана од дана подношења захтјева.

Члан 52.

Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида је овлашћен да јавно објави начин остваривања права на новчани стимуланс, те да путем надлежних управних тијела код послодавца надзире правилност обрачунатог доприноса и вјеродостојност приложених доказа.

3) Средства посебне намјене

Члан 53.

Предузећа, установе и заштитне радионице могу примати помоћи и поклоне у новцу или материјалним средствима.

Намјену помоћи, односно поклона одређује директор.

Помоћ и поклони у новцу не смију се користити за исплате радницима које се према прописима о порезу сматрају дохотком.

Помоћ и поклони у новцу или другим материјалним средствима предузећа, установе и заштитне радионице воде и користе као средства посебне намјене.

Средства посебне намјене воде се на посебном рачуну. Корисници средстава посебног рачуна из става 1. овога члана дужни су за сваку финансијску годину донијети и Фонду за професионалну рехабилитацију и запошљавање доставити финансијски извјештај о приходима и расходима средстава посебне намјене.

Новчана средства посебне намјене из става 1. овог члана, која нису утрошена за намјене из става 2. овог члана, морају се уплатити у Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида.

4) Самостална дјелатност

Члан 54.

Право на пореска и царинска ослобођења и олакшице предвиђене царинским и пореским прописима, као и права и олакшице предвиђене овим законом и другим прописима, припадају инвалидима који обављају самосталну дјелатност, у смислу пореских прописа, те лицима која обављају пољопривредну дјелатност као једино, главно или допунско занимање.

Права из става 1. овог члана припадају и родитељу, брачном другу или дјетету који са тим лицем заснује радни однос у својству радника или јединог оснивача предузећа или самосталне радње, те који према том лицу испуњава обавезе послодавца из радног односа и у вези с радним односом.

Права из става 1. овог члана припадају и родитељу, брачном другу или дјечи инвалида која су старија од 15 година и млађа од 65 година, која обављају пољопривредну дјелатност као једино, главно или допунско занимање и која за инвалида, као члана домаћинства, плаћају обавезне доприносе на плату.

Потврду о испуњавању услова из ст. 2. и 3. овог члана, на захтјев послодавца и пољопривредника, издаје орган локалне управе надлежан за рад.

IX - ФОНД ЗА ПРОФЕСИОНАЛНУ РЕХАБИЛИТАЦИЈУ И ЗАПОШЉАВАЊЕ ИНВАЛИДА

Члан 55.

Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида (у даљем тексту: Фонд) је јавна установа коју оснива Влада Републике Српске.

Фондом управља управни одбор од најмање седам чланова, које именује и разрјешава Влада Републике Српске, тако да буду заступљени представници послодаваца, синдиката и организације инвалида, организованих на нивоу Републике.

Управни одбор Фонда ће обезбиједити и промовисати равноправну заступљеност по основу пола у управљању и одлучивању.

Одлуке управног одбора извршава директор Фонда, којег именује Влада Републике Српске.

Приходи Фонда су средства из буџета Републике као оснивачка средства, средства посебног доприноса (члан 16. став 1. и члан 17. став 2.), неутрошена средства посебне намјене (члан 53.), други приходи остварени на основу закона и других прописа, те поклони и помоћи у новцу домаћих и страних правних и физичких лица.

Фонд обавља послове:

- спровођења политике развоја и унапређивања професионалне рехабилитације и запошљавања инвалида,
- финансирања или суфинансирања субјеката из члана 18. овог закона и радних центара,
- исплате новчаног стимуланса,
- поврата средстава уплаћених доприноса,
- суфинансирања програма за одржавање запослености инвалида,
- надзора остваривања права на новчани стимуланс и коришћења других средстава Фонда,
- друге послове предвиђене Одлуком о оснивању Фонда и Статутом Фонда.

Члан 56.

Надзор над коришћењем средстава Фонда обавља Управни одбор Фонда.

Фонд је овлашћен да позове корисника средстава Фонда да у року који не може бити краћи од три радна дана, ни дужи од осам радних дана отклони грешке у обрачуну новчаног стимуланса, те да уз захтјев за одобрење средстава Фонда по другом основу приложи посебне доказе.

Корисник средстава Фонда дужан је Фонду надокнадити штету:

- ако је средства Фонда остварио на основу неистинитих или нетачних података или на други противправни начин, односно у већем обиму него што му припадају,
- ако је средства Фонда користио противно намјени ради које су му одобрена.

Корисник средстава Фонда дужан је Фонду вратити средства стечена без правне основе.

X - НАДЗОР

Члан 57.

Надзор над законитошћу рада и општих аката, установа, предузећа, заштитних радионица и радног центра обављају министарство надлежно за послове рада, министарство надлежно за социјалну заштиту.

Надзор над стручним радом установа, предузећа и заштитних радионица обавља министарство надлежно за послове социјалне заштите.

Садржај и начин спровођења надзора из ст. 1. и 2. овог члана прописују министри надлежни за рад и социјалну заштиту.

XI - КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 58.

(1) Новчаном казном од 1.000,00 до 15.000,00 КМ казниће се за прекршај послодавац:

1. који не уплати посебан допринос (члан 16. став 1. и члан 17. став 2.),
2. који према инвалиду поступи противно одредбама члана 33. овог закона,
3. који не достави податке о инвалидима (члан 34.),
4. који не разврста по полу статистичке податке и информације које се прикупљају, евидентирају и воде,
5. који не омогући јавности увид у статистичке податке који се воде у складу са овим законом,
6. који не уговори 20% својих потреба за производима и производним услугама, у складу са одредбама члана 49. став 1.

(2) Новчаном казном од 1.500,00 до 17.000,00 КМ казниће се за прекршај послодавац:

1. који средства посебне намјене користи ненамјенски (члан 53. ст. 2. и 3.),
2. који средства посебне намјене не води на посебном рачуну (члан 53. став 5.),
3. који не донесе или не достави годишњи финансијски извјештај о средствима посебне намјене (члан 53. став 5.),
4. који у Фонд не уплати неутрошена средства посебне намјене (члан 53. став б.).

(3) Новчаном казном од 100,00 до 1.700,00 КМ за прекршаје из ст. 1. и 2. овог члана казниће се и одговорно лице.

XII - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 59.

Установе, предузећа и друга правна лица која запошљавају инвалиде дужни су да своје пословање и организацију ускладе са овим законом у року од шест мјесеци од дана његовог ступања на снагу.

Члан 60.

Установе и предузећа дужни су статут и остала акта ускладити с одредбама овог закона у року од три мјесеца од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 61.

Влада Републике Српске је дужна донијети акт из члана 55. став 1. овог закона у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 62.

Министри надлежни за рад и социјалну заштиту дужни су донијети прописе из члана 17. став 4., члана 23. став 2., члана 35. став 5. и члана 57. става 3. овог закона у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 63.

Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида дужан је донијети и објавити одлуку о начину остваривања права на новчани стимуланс из члана 52. овог закона у року од два мјесеца од дана почетка рада Фонда.

Члан 64.

Новчани стимуланс из члана 52. овог закона почиње се исплаћивати у року од мјесец дана од дана објављивања одлуке из члана 63. овог закона.

Члан 65.

Овај закон ступио је на снагу 19. новембра 2004. године, односно 28. септембра 2006 и 28. фебруара 2009. године.